

Травень '2007

**Інформаційний
бюлетень**

**ПОЛІТИЧНА КРИЗА – 2007
У ВИМІРАХ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ**

**За редакцією
члена-кореспондента АПН України
М. М. Слюсаревського**

Упорядник Л. П. Черниш

Київ

Політична криза – 2007 у вимірах суспільної свідомості: Інформаційний бюлетень. Травень ' 2007 / За ред. М. М. Слюсаревського; Упоряд. Л. П. Черниш. – К., 2007. – 48 с.

Бюлетень підготовлено за даними всеукраїнського репрезентативного опитування, проведеного Інститутом соціальної та політичної психології АПН України 21–25 травня 2007 р. Ці дані порівнюються з попередніми “зрізами” моніторингових циклів, які постійно здійснює інститут.

Для науковців, працівників ЗМІ, представників громадськості.

У проведенні дослідження, опрацюванні його даних та підготовці матеріалів бюлетеня взяли участь: *Л.П.Булах, Л.М.Калачнікова, М.О.Литвин, М.М.Слюсаревський, П.Д.Фролов, Л.П.Черниш.*

Адреса:

04070, м.Київ, вул.Андріївська, 15
тел. 425-24-08 , 425-22-87
факс. 425-45-56

При використанні матеріалів дослідження посилання на Інститут соціальної та політичної психології АПН України обов'язкове.

© Інститут соціальної та політичної психології АПН України, 2007

З М І С Т

Попередні зауваження.....	4–4
1. Ставлення громадян до рішення Президента України про розпуск Верховної Ради та наміри щодо участі у позачергових парламентських виборах.....	5–11
2. Політичні преференції населення на момент опитування (передвиборний рейтинг партій і блоків)	12–23
3. Громадська думка щодо повноважень Президента, ставлення громадян до ідеї дострокових президентських виборів та їх імовірні результати	24–27
4. Довіра населення до владних структур, інших суспільних інститутів.....	28–35
5. Оцінка громадянами ситуації в країні, дій уряду В.Януковича, можливі чинники протестної активності	36–47

ПОПЕРЕДНІ ЗАУВАЖЕННЯ

Масове опитування громадян, результати якого подаються нижче, було проведене 21–25 травня 2007 року за квотною вибіркою, що репрезентує доросле населення України віком від 18 років і старше. Опитано 2000 респондентів у 256 населених пунктах, з яких 104 – міські, 152 – сільські. Похибка вибірки становить 2,2%.

Для аналізу регіональних особливостей використано умовний поділ України на такі регіони:

- **Західний** (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області);
- **Центральний** (Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області, м. Київ);
- **Східний** (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська області);
- **Південний** (АР Крим, Миколаївська, Одеська, Херсонська області).

Ступінь досяжності електорату:

- Західний регіон – 70,9%;
- Центральний регіон – 54,2%;
- Східний регіон – 57,9%;
- Південний регіон – 62,0%;
- *по Україні загалом – 59,7%.*

Результати опитування у міру можливості порівнюються з попередніми “зрізами” відповідних моніторингових циклів.

1. Ставлення громадян до рішення Президента України про розпуск Верховної Ради та наміри щодо участі у позачергових парламентських виборах

Чи схвалюєте Ви рішення Президента України про дострокове припинення повноважень (розпуск) Верховної Ради України? (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
цілком схвалюю	24,8	40,8	6,6	10,9	55,3	83,5
скоріше схвалюю, ніж не схвалюю	16,0		4,3		28,2	
скоріше не схвалюю, ніж схвалюю	17,5	46,3	25,5	81,4	7,5	10,7
зовсім не схвалюю	28,8		55,9		3,2	
мені це байдуже	6,2		3,0		2,3	
важко відповісти	6,7		4,6		3,6	

У регіональному розрізі:

	Схвалюю (цілком схвалюю + скоріше схвалюю)	Не схвалюю (скоріше не схвалюю + зовсім не схвалюю)	Мені це байдуже	Важко відповісти
Західний регіон	52,8	34,4	6,0	6,9
Центральний регіон	52,7	34,2	5,8	7,3
Східний регіон	23,2	66,5	6,2	4,0
Південний регіон	29,6	52,4	7,5	10,5

Чи вважаєте Ви нинішню Верховну Раду розпущеною і, відповідно, всі ухвалені нею у квітні–травні рішення – нелегітимними? (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
цілком так	18,6	40,4	5,3	16,0	40,5	73,8
скоріше так	21,8		10,7		33,3	
скоріше ні	19,0	39,4	28,6	70,4	10,4	14,2
зовсім ні	20,4		41,8		3,8	
мені це байдуже	6,8		3,2		2,6	
важко відповісти	13,4		10,4		9,4	

Чи підтримуєте Ви проведення позачергових виборів до Верховної Ради, які згідно з останнім Указом Президента України мають відбутися 24 червня цього року? (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
цілком підтримую	23,8	41,7	7,9	15,1	52,0	81,3
скоріше підтримую, ніж не підтримую	17,9		7,2		29,3	
скоріше не підтримую, ніж підтримую	16,8	46,4	22,8	77,7	8,0	13,1
зовсім не підтримую	29,6		54,9		5,1	
мені це байдуже	6,3		3,2		1,8	
важко відповісти	5,6		3,9		3,8	

Чи маєте Ви намір взяти участь у голосуванні на позачергових виборах до Верховної Ради України? (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
однозначно так	41,1	69,0	40,5	67,8	58,9	90,0
скоріше так	27,9		27,3		31,1	
скоріше ні	11,1	20,3	11,6	21,6	4,1	5,6
однозначно ні	9,2		10,0		1,5	
важко відповісти	10,7		10,6		4,4	

У регіональному розрізі:

	Так (однозначно так + скоріше так)	Ні (скоріше ні + однозначно ні)	Важко відповісти
Західний регіон	72,1	17,6	10,3
Центральний регіон	70,0	19,2	10,8
Східний регіон	69,1	21,5	9,4
Південний регіон	61,6	24,5	13,9

Чи візьмете Ви участь у голосуванні, якщо Партія регіонів, комуністи та соціалісти у позачергових виборах участі не братимуть і заклинуть народ їх бойкотувати? (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
однозначно так	29,0	48,3	8,8	19,5	65,1	88,0
скоріше так	19,3		10,7		22,9	
скоріше ні	15,0	37,2	23,1	68,0	3,1	4,8
однозначно ні	22,2		44,9		1,7	
важко відповісти	14,5		12,5		7,3	

У регіональному розрізі:

	Так (однозначно так + скоріше так)	Ні (скоріше ні + однозначно ні)	Важко відповісти
Західний регіон	68,9	17,2	13,9
Центральний регіон	55,9	24,6	19,5
Східний регіон	30,1	57,2	12,7
Південний регіон	36,8	46,3	17,0

Нині висловлюються різні думки щодо терміну проведення позачергових виборів до Верховної Ради. А як Ви вважаєте, якщо всі політичні сили погодяться на позачергові вибори, то коли краще їх проводити? (у %)

	По вибірці в цілому	Серед прихильників владної коаліції	Серед прихильників опозиційних сил
24 червня, як визначено Указом Президента	25,7	11,1	50,0
трохи пізніше – 8–15 липня	8,7	3,8	17,4
у вересні	10,0	11,1	8,3
у жовтні–листопаді	22,4	40,8	8,0
мені це байдуже	15,9	14,6	6,0
важко відповісти	17,2	18,6	10,3

Чи впевнені Ви в тому, що позачергові вибори до Верховної Ради України пройнуть чесно і демократично? (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
цілком упевнений	5,2	18,0	2,6	8,5	10,4	37,2
скоріше впевнений, ніж не впевнений	12,8		5,9		26,8	
скоріше не впевнений, ніж упевнений	25,8	69,6	29,8	81,1	25,5	51,3
зовсім не впевнений	43,8		51,3		25,8	
мені це байдуже	2,5		1,4		0,6	
важко відповісти	9,9		8,9		10,9	

Якщо позачергові вибори буде проведено згідно з усіма вимогами законодавства, але до Верховної Ради з тих чи інших причин не потраплять політичні сили, які Ви підтримуєте, чи визнаєте Ви новообрану Верховну Раду правомочною (легітимною)? (у %)

	По вибірці в цілому	Серед прихильників владної коаліції	Серед прихильників опозиційних сил
визнаю	28,3	16,8	42,3
не визнаю	33,9	50,1	22,7
важко відповісти	37,8	33,1	35,0

У регіональному розрізі:

	Визнаю	Не визнаю	Важко відповісти
Західний регіон	37,4	21,4	41,2
Центральний регіон	26,8	27,6	45,6
Східний регіон	22,9	46,4	30,7
Південний регіон	30,3	34,1	35,6

Резюме

- Рішення Президента України про дострокове припинення повноважень Верховної Ради майже не залишило байдужих (альтернативу “мені це байдуже” вибрали лише 6,2% опитаних по вибірці в цілому, 3% – серед прихильників владної коаліції, 2,3% – серед прихильників опозиції). Індиферентність до цього рішення найбільше респондентів виявило в Південному регіоні (7,5%), найменше – у Центральному (5,8%). Лише 6,7% опитаних по вибірці в цілому поки що не визначилися (альтернатива “важко відповісти”). Серед прихильників владної коаліції та прихильників опозиційних сил цей відсоток ще менший – відповідно 4,6% і 3,6%. Тих, що не визначилися, найбільше на Півдні (10,5%), найменше – на Сході (4%).

- Схвалюють рішення Президента України і не схвалюють цього рішення відповідно 40,8% і 46,3%. Позиції прихильників владної коаліції і прихильників опозиційних сил є прямо протилежними: цілком схвалюють і скоріше схвалюють це рішення лише 10,9% прихильників владної коаліції і 83,5% прихильників опозиційних сил і, навпаки, проти нього висловлюються 81,4% опитаних з числа симпатиків владної коаліції і 10,7% прихильників

опозиційних сил. У Західному і Центральному регіонах рішення Президента підтримали більше половини опитаних (відповідно 52,8% і 52,7%), у Східному і Південному не схвалюють його ще більше (відповідно 66,5% та 52,4%). Не можна не помітити, що на Сході опитувані виявили більшу одноставність: позитивне ставлення до президентського рішення тут висловили лише 23,2% респондентів, тоді як на Заході це рішення не підтримали 34,4% респондентів.

- Верховну Раду України вважають розпущеною, а її рішення нелегітимними і, навпаки, заперечують це практично однакові частки опитаних (відповідно 40,4% та 39,4%). Але якщо серед прихильників владної коаліції вважають парламент розпущеним 16% опитаних, а не вважають його таким 70,4%, то серед прихильників опозиції – 73,8% і 14,2%, відповідно.

- Проведення позачергових виборів до Верховної Ради, які згідно з Указом Президента України мали відбутися 24 червня цього року, на момент опитування підтримували 41,7% респондентів, а не підтримували 46,4%. Як бачимо, цей розподіл є аналогічним ставленню опитаних до рішення про розпуск Верховної Ради. Абсолютна більшість прихильників владної коаліції (77,7%) висловила протипозачергових виборів, тоді як ще більше прихильників опозиційних сил (81,3%) виступає за вибори. Хоча є серед одних і серед інших люди з протилежною думкою. За вибори висловлюються 15,1% прихильників владної коаліції, а проти виборів – 13,1% прихильників опозиційних сил.

- Про твердий намір взяти участь у голосуванні на позачергових виборах по вибірці в цілому заявляють 41,1% опитаних, ще 27,9% зазначають, що скоріше за все зроблять це (разом 69%). Найвищої електоральної активності слід очікувати серед прихильників опозиційних сил (90%) і жителів Західного та Центрального регіонів (відповідно 72,1% та 70%). До виборчих урн висловлюють намір прийти 67,8% опитаних з числа прихильників владної коаліції. Нижчої, ніж на Заході і в Центрі активності можна очікувати в Східному регіоні (69,1%) і на Півдні (61,6%). Розходження в електоральних намірах пояснюється, ймовірно, позицією різних політичних сил щодо необхідності самого проведення виборів.

- У разі, якби Партія регіонів, комуністи і соціалісти участі у виборах не брали і закликали народ їх бойкотувати, можна було б розраховувати на участь у голосуванні ледь більше 48% громадян, серед яких виразно переважали б прихильники опозиційних сил (88%). До виборчих урн не прийшли б 68% прихильників владної коаліції, 57,2% виборців Східного і 46,3% Південного регіонів. Порівняно невисокою була б явка на вибори і в Центральному регіоні (55,9%). А найактивніше б голосували жителі Західного регіону (68,9%).

- Найкращими строками проведення позачергових виборів опитувані вважали 24 червня (25,7%), у тому числі 11,1% прихильників владної коаліції і 50% прихильників опозиційних сил, та жовтень – листопад (22,4%), у тому числі 40,8% прихильників владної коаліції і 8% прихильників їхніх політичних опонентів. Інші дати дістали значно меншу підтримку (8–15 липня – 8,7%, вересень – 10%). Для майже 16% респондентів питання про термін виборів не має значення, більш як 17% важко відповісти на нього. Отже, досягнута в результаті перемовин дата проведення виборів (30 вересня) є справді компромісною, хоча й малоприйнятною з погляду громадян.

- Семеро з десяти опитаних (69,6%) не вірять, що позачергові вибори до Верховної Ради України пройдуть чесно і демократично. У цьому не впевнені 81,1% опитаних з числа прихильників владної коаліції і 51,3% прихильників опозиційних сил. На чесність і демократичність виборів сподіваються лише 18% опитаних, причому серед прихильників опозиційних сил їх набагато більше (37,2%), ніж серед прихильників владної коаліції (8,5%).

- Значна частина опитаних (33,9%) заявила, що не визнає Верховну Раду правочинною (легітимною), коли до неї не потраплять із тих чи інших причин підтримувані ними політичні сили – навіть за умови, якщо позачергові вибори буде проведено згідно з усіма вимогами законодавства. Ще більше респондентів (37,8%) не визначилися. І лише 28,3% опитаних заявили, що визнають Верховну Раду легітимною в будь-якому випадку. Легітимність новообраної Верховної Ради не визнають 50,1% прихильників владної коаліції і вдвічі менше – 22,7% – прихильників опозиційних сил,

тобто останні виявляють значно лояльнішу політичну позицію, більше законослухняності. У регіональному розрізі думки опитаних із цього питання різняться дещо менше, ніж у політичному (Захід: визнають парламент легітимним 37,4%, не визнають – 21,4%; Схід: визнають – 22,9%, не визнають – 46,4%). У Центрі й на Півдні частки тих, хто визнає, і тих, хто не визнає легітимність Верховної Ради, майже однакові. Проте загалом зрозуміло, що за таких обставин навряд чи можна сподіватися на зниження гостроти протистояння в суспільстві за підсумками виборів.

2. Політичні преференції населення на момент опитування (передвиборний рейтинг партій і блоків)

Якби позачергові вибори до Верховної Ради відбувалися вже сьогодні і до виборчих бюлетенів були включені перелічені нижче партії (блоки), то за яку (який) з них Ви б проголосували? (у %)

	По вибірці в цілому	Серед тих, хто тією чи іншою мірою схильний взяти участь у голосуванні (однозначно так + скоріше так)	Серед тих, хто схильний голосувати і визначився з вибором
Партія регіонів (В. Янукович)	28,5	28,7	32,1
Блок Юлії Тимошенко (Ю. Тимошенко)	20,1	26,3	29,4
Партія "Народний союз "Наша Україна" (В. Кириленко)	5,8	7,7	8,6
Блок "Народна самооборона Юрія Луценка" (Ю. Луценко)	5,3	6,5	7,3
Комуністична партія України (П. Симоненко)	4,1	3,4	3,8
Народна партія (В. Литвин)	2,8	3,3	3,7
Соціалістична партія України (О. Мороз)	2,3	2,0	2,2
Виборчий блок "Рух – Українська правиця" у складі Народного Руху України (Б. Тарасюк), Української народної партії (Ю. Костенко), Української республіканської партії "Собор" (А. Матвієнко)	2,0	2,8	3,1
Прогресивна соціалістична партія України (Н. Вітренко)	1,6	1,5	1,6
Партія зелених України (В. Костерін)	1,1	0,7	0,7
Демократична партія України (П. Пилипенко)	0,9	0,7	0,8
Партія відродження села (І. Томич)	0,9	0,9	1,0
Партія захисників Вітчизни (Ю. Кармазін)	0,3	0,1	0,1
Конгрес українських націоналістів (О. Івченко)	0,2	0,3	0,3
Інша партія (блок)	0,9	1,1	1,3
Ще не знаю, вагаюся з вибором	11,2	10,6	–
Вказав би в бюлетені, що не підтримую жодної партії (блоку)	5,8	3,4	3,9
Не пішов би на вибори	6,2	–	–

У регіональному розрізі (у % до кількості опитаних жителів регіону):

	Західний регіон	Централь- ний регіон	Східний регіон	Південний регіон
Партія регіонів	15,9	13,0	49,1	42,7
Блок Юлії Тимошенко	27,5	27,7	10,4	10,6
Партія “Народний союз “Наша Україна”	8,8	8,6	1,2	4,1
Блок “Народна самооборона Юрія Луценка”	5,6	7,5	2,9	4,4
Комуністична партія України	2,6	3,8	6,2	2,7
Народна партія	2,6	3,2	2,6	2,4
Соціалістична партія України	2,6	2,9	1,4	2,0
Виборчий блок “Рух – Українська правиця” у складі Народного Руху України, Української народної партії, Української республіканської партії “Собор”	4,3	2,3	0,5	0,3
Прогресивна соціалістична партія України	1,7	0,9	1,9	2,4
Партія зелених України	0,9	0,6	1,2	2,0
Демократична партія України	0,4	1,5	0,5	0,7
Партія відродження села	0,4	1,1	1,4	0,3
Партія захисників Вітчизни	0,4	0,3	–	0,3
Конгрес українських націоналістів	0,2	0,5	0,2	–
Інша партія (блок)	1,3	0,6	0,7	1,0
Ще не знаю, вагаюся з вибором	13,1	11,5	10,5	10,6
Вказав би в бюлетені, що не підтримую жодної партії (блоку)	4,5	8,6	3,6	6,1
Не пішов би на вибори	7,3	5,4	5,7	7,2

У віковому розрізі (у % до кількості опитаних представників певної вікової групи):

	18–29 років	30–55 років	56 років і більше
Партія регіонів	26,7	29,3	28,7
Блок Юлії Тимошенко	24,6	21,6	15,1
Партія “Народний союз “Наша Україна”	4,1	7,1	5,1
Блок “Народна самооборона Юрія Луценка”	5,8	5,6	4,5
Комуністична партія України	0,7	2,4	8,7
Народна партія	1,4	3,2	2,6
Соціалістична партія України	1,4	2,4	2,6
Виборчий блок “Рух – Українська правиця” у складі Народного Руху України, Української народної партії, Української республіканської партії “Собор”	1,9	1,8	2,2
Прогресивна соціалістична партія України	1,0	1,0	2,9
Партія зелених України	1,2	0,9	1,2
Демократична партія України	1,0	1,0	0,6
Партія відродження села	1,0	1,0	0,8
Партія захисників Вітчизни	–	0,4	0,2
Конгрес українських націоналістів	–	0,3	0,2
Інша партія (блок)	1,2	0,9	0,6
Ще не знаю, вагаюся з вибором	14,7	9,2	12,7
Вказав би в бюлетені, що не підтримую жодної партії (блоку)	5,8	5,7	6,0
Не пішов би на вибори	7,5	6,3	5,3

За статтю (у % до кількості опитаних представників певної статі):

	Чоловіки	Жінки
Партія регіонів	30,1	27,6
Блок Юлії Тимошенко	18,2	21,9
Партія “Народний союз “Наша Україна”	6,5	5,3
Блок “Народна самооборона Юрія Луценка”	6,6	4,3
Комуністична партія України	4,7	3,6
Народна партія	2,4	3,0
Соціалістична партія України	2,7	1,9
Виборчий блок “Рух – Українська правиця” у складі Народного Руху України, Української народної партії, Української республіканської партії “Собор”	1,9	1,9
Прогресивна соціалістична партія України	1,4	1,7
Партія зелених України	0,9	1,2
Демократична партія України	0,9	0,8
Партія відродження села	1,2	0,7
Партія захисників Вітчизни	0,2	0,3
Конгрес українських націоналістів	0,3	0,1
Інша партія (блок)	1,1	0,7
Ще не знаю, вагаюся з вибором	10,0	12,2
Вказав би в бюлетені, що не підтримую жодної партії (блоку)	5,7	5,9
Не пішов би на вибори	5,2	6,9

За рівнем освіти (у % до кількості опитаних представників певної освітньої категорії):

	Повна вища	Неповна вища, середня спеціальна	Повна середня	Неповна середня
Партія регіонів	27,8	28,5	28,3	29,8
Блок Юлії Тимошенко	24,3	24,4	19,1	13,1
Партія “Народний союз “Наша Україна”	6,6	5,9	5,9	4,8
Блок “Народна самооборона Юрія Луценка”	6,9	6,1	5,1	3,2
Комуністична партія України	1,9	2,6	3,5	9,1
Народна партія	3,8	2,6	2,5	2,7
Соціалістична партія України	0,9	3,3	2,3	1,9
Виборчий блок “Рух – Українська правиця” у складі Народного Руху України, Української народної партії, Української республіканської партії “Собор”	4,1	2,0	1,6	1,1
Прогресивна соціалістична партія України	0,6	1,5	2,2	1,3
Партія зелених України	0,6	1,1	1,0	1,6
Демократична партія України	1,3	0,9	0,7	0,8
Партія відродження села	1,3	0,4	0,8	1,3
Партія захисників Вітчизни	–	0,2	0,2	0,5
Конгрес українських націоналістів	0,3	0,4	0,1	–
Інша партія (блок)	1,6	0,7	1,0	0,3
Ще не знаю, вагаюся з вибором	10,4	10,2	11,8	13,4
Вказав би в бюлетені, що не підтримую жодної партії (блоку)	3,8	4,6	6,7	7,2
Не пішов би на вибори	3,8	4,6	7,3	7,8

Як відомо, нині різні політичні сили ведуть переговори про можливе блокування на позачергових виборах до Верховної Ради України. Припустімо, ці переговори успішно завершилися. За яку (який) з перелічених нижче партій і виборчих блоків Ви б у такому разі сьогодні проголосували? (у %)

	По вибірці в цілому	Серед тих, хто тією чи іншою мірою схильний взяти участь у голосуванні (однозначно так + скоріше так)	Серед тих, хто схильний голосувати і визначився з вибором
Виборчий блок у складі Партії регіонів (В. Янукович) і Соціалістичної партії України (О. Мороз)	28,9	28,8	32,3
Блок Юлії Тимошенко (Ю. Тимошенко)	20,1	26,2	29,5
Виборчий блок у складі Народного союзу “Наша Україна” (В. Кириленко), Народного Руху України (Б. Тарасюк), “Народної самооборони” (Ю. Луценко), Конгресу українських націоналістів (О. Івченко), Української народної партії (Ю. Костенко), Української республіканської партії “Собор” (А. Матвієнко) та інших національно-демократичних сил	12,3	16,2	18,2
Комуністична партія України (П. Симоненко)	4,8	3,7	4,2
Народна партія (В. Литвин)	3,1	3,6	4,0
Прогресивна соціалістична партія України (Н. Вітренко)	1,7	1,6	1,8
Партія відродження села (І. Томич)	1,1	1,0	1,2
Партія зелених України (В. Костерін)	1,0	0,7	0,7
Демократична партія України (П. Пилипенко)	0,7	0,6	0,7
Партія захисників Вітчизни (Ю. Кармазін)	0,5	0,4	0,4
Інша партія (блок)	1,6	2,0	2,4
Ще не знаю, вагаюся з вибором	11,9	11,3	–
Вказав би в бюлетені, що не підтримую жодної партії (блоку)	5,9	3,7	4,4
Не пішов би на вибори	6,4	0,2	0,2

У регіональному розрізі (у % до кількості опитаних жителів регіону):

	Західний регіон	Централь- ний регіон	Східний регіон	Південний регіон
Виборчий блок у складі Партії регіонів і Соціалістичної партії України	16,3	14,4	49,4	41,5
Блок Юлії Тимошенко	27,5	27,9	10,1	11,2
Виборчий блок у складі Народного союзу “Наша Україна”, Народного Руху України, “Народної самооборони”, Конгресу українських націоналістів, Української народної партії, Української республіканської партії “Собор” та інших національно-демократичних сил	18,7	16,5	4,7	8,2
Комуністична партія України	3,3	4,9	6,8	3,1
Народна партія	3,0	3,4	2,6	3,4
Прогресивна соціалістична партія України	1,7	1,1	2,1	2,4
Партія відродження села	0,7	1,8	1,0	0,3
Партія зелених України	0,9	0,8	1,0	1,7
Демократична партія України	0,4	1,2	0,3	0,7
Партія захисників Вітчизни	0,4	0,6	0,3	0,3
Інша партія (блок)	3,3	0,6	1,2	1,7
Ще не знаю, вагаюся з вибором	12,1	12,8	10,4	11,6
Вказав би в бюлетені, що не підтримую жодної партії (блоку)	5,0	8,1	3,8	6,5
Не пішов би на вибори	6,7	6,0	6,2	7,5

Окремі політики звертаються до Президента з проханням сприяти спільній участі у виборах Блоку Ю.Тимошенко разом з “Нашою Україною”, “Народною самообороною Ю.Луценка” та іншими національно-демократичними силами. Чи проголосували б Ви за такий об’єднаний виборчий мегаблок? (у %)

- обов’язково проголосував би 14,7
- міг би проголосувати за певних обставин..... 17,3
- не проголосував би в жодному разі..... 47,7
- поки що не знаю..... 20,3

У регіональному розрізі:

	Західний регіон	Централь- ний регіон	Східний регіон	Південний регіон
обов’язково проголосував би	32,5	17,4	5,6	8,8
міг би проголосувати за певних обставин	27,6	25,0	3,5	19,3
не проголосував би в жодному разі	16,8	28,3	78,0	54,3
поки що не знаю	23,2	29,3	12,9	17,6

Резюме

• Найвищим серед політичних партій і виборчих блоків на момент опитування був передвиборний рейтинг Партії регіонів. За неї проголосували б загалом 28,5% опитаних, а з тих, хто тією чи іншою мірою схильний взяти участь у голосуванні (однозначно так і скоріше так), – 28,7%; з тих, хто вирішив голосувати і визначився з вибором, – 32,1%.

Найбільшою підтримкою ця партія користується в Східному (49,1%) і Південному (42,7%) регіонах. У Західному і Центральному регіонах за неї віддали б свої голоси відповідно 15,9% та 13% респондентів.

Рейтинг Партії регіонів мало залежить від віку, статі, рівня освіти опитаних. Так, у віковій групі 18–29 років за ПР проголосували б 26,7% опитаних, 30–35 років – 29,3%, 56 років і старше – 28,7%. Їй віддали б голоси 30,1% опитаних чоловіків і 27% жінок. Майже однакові частки її прихильників у різних освітніх категоріях (серед тих, що мають повну вищу освіту, – 27,8%, неповну вищу та середню спеціальну – 28,5%, повну середню – 28,3%, неповну середню – 29,8%).

- Найближче до Партії регіонів за передвиборним рейтингом перебуває Блок Юлії Тимошенко (20,1% по вибірці в цілому, 26,3% – серед тих, хто тією чи іншою мірою схильний взяти участь у голосуванні, і 29,4% – серед тих, хто схильний голосувати і визначився з вибором).

Блок має значну перевагу над лідером виборчих перегонів у Західному і Центральному регіонах, де за нього голосували б відповідно 27,5% та 27,7%, але значно відстає від Партії регіонів у Східному і Південному регіонах (відповідно 10,4% та 10,6%).

Більшою підтримкою БЮТ користується у вікових групах 18–29 років і 30–55 років (за його список віддали б голоси відповідно 24,6% та 21,6% опитаних представників цих вікових груп). Менше його прихильників серед старшого покоління (15,1%). Серед опитаних чоловіків частка симпатиків блоку становить 18,2%, серед жінок вона дещо більша – 21,9%. Йому частіше віддають перевагу люди з повною вищою (24,3%) та неповною вищою і середньою спеціальною освітою (24,4%), рідше – з повною середньою і неповною середньою (відповідно 19,1% і 13,1%).

- Партія “Народний союз “Наша Україна” посідає у передвиборному рейтингу третє місце, але відстань між першими двома політичними силами і третьою надто велика. За її список на час опитування по вибірці в цілому мали намір віддати свої голоси 5,8% опитаних; серед тих, хто тією чи іншою мірою схильний взяти участь у голосуванні, – 7,7%; серед тих, хто прийде на вибори і визначився, за кого голосувати, – 8,6%.

НСНУ, як і БЮТ, має найбільше симпатиків у Західному та Центральному регіонах, де за нього висловили намір голосувати відповідно 8,8% і 8,6% опитаних. Тільки 1,2% електорату підтримали б НСНУ на Сході і 4,1% – на Півдні.

“Нашій Україні” віддають перевагу 7,1% опитаних представників вікової групи 30–55 років, у молодшій і старшій вікових групах – відповідно 4,1% та 5,1%. За неї віддали б голоси 6,5% опитаних чоловіків та 5,3% жінок. Серед опитаних представників різних освітніх категорій прихильники НСНУ

становлять: з повною вищою освітою – 6,6%, неповною вищою і середньою спеціальною – 5,9%, повною середньою – 5,9%, неповною середньою – 4,8%.

- На четверте місце за передвиборним рейтингом вийшов блок “Народна самооборона Юрія Луценка”, який по вибірці в цілому відстає від “Народного союзу “Наша Україна” лише на 0,5%; серед тих, хто тією чи іншою мірою схильний взяти участь у голосуванні, – на 1,2%, а серед тих, хто вирішив голосувати і знає, за кого, – на 1,3% (відповідно 5,3%, 6,5% і 7,3%). Хоча “Народна самооборона” завойовує прихильників на тому ж електоральному полі, що й БЮТ та НСНУ (найбільше її прихильників у Центральному та Західному регіонах), усе ж їй вдалося наблизитися до тривідсоткового (прохідного) рубежу і в Східному регіоні (2,9%), а в Південному – навіть перевищити цей рубіж (4,4%).

“Народна самооборона” має більше прихильників серед представників вікової групи 18–29 років (5,8%). У старших вікових групах їх менше: 35–55 років – 5,6%, 56 років і старше – 4,5%. Симпатиків “Народної самооборони” порівняно більше серед чоловіків (6,6%), ніж серед жінок (4,3%). Кількість її прихильників збільшується з підвищенням рівня освіти: від 3,2% опитаних з неповною середньою освітою до 6,9% з повною вищою освітою.

- На п'яту позицію за передвиборним рейтингом потрапила Комуністична партія України. За неї на момент опитування проголосували б у цілому по вибірці 4,1% респондентів; з тих, хто тією чи іншою мірою схильний взяти участь у голосуванні, – 3,4%, а серед тих, хто вирішив голосувати і визначився з вибором, – 3,8%. Головна опора КПУ – Східний регіон, де за неї проголосувало б 6,2% опитаних. Тривідсотковий рубіж партія пододала б і в Центральному регіоні (3,8%). Звертає на себе увагу те, що в Західному і Південному регіонах вона має майже однакові частки прихильників (відповідно 2,6% і 2,7%). Серед представників молодшої вікової групи (18–29 років) КПУ підтримують менше відсотка опитаних, а серед представників старшої (56 років і більше) – 8,7%. Серед опитаних чоловіків мають намір голосувати за комуністів 4,7%, серед жінок – 3,6%. Частка симпатиків партії збільшується зі зниженням рівня освіти

респондентів (з повною вищою освітою – 1,9%, з неповною середньою – 9,1%).

- На виборах, якби вони відбулися на момент опитування, ймовірно, мала б шанс повернутися до Верховної Ради Народна партія, очолювана В. Литвином. У цілому по вибірці про намір голосувати за неї заявили 2,8% опитаних, але з тих, хто тією чи іншою мірою схильний прийти на вибори, – 3,3%, а з тих, хто вирішив голосувати і визначився з вибором, – 3,7%.

Утім, Народна партія сьогодні подолала б тривідсотковий рубіж лише в Центральному регіоні (3,2%); на Заході і на Сході за неї проголосували б по 2,6%, на Півдні – трохи менше (2,4%). Перевагу їй віддають респонденти віком від 30 до 55 років (3,2%), в інших вікових групах її прихильників менше (18–29 років – 1,4%, 56 років і старше – 2,6%). Підтримати Народну партію на виборах мають намір 2,4% опитаних чоловіків і 3% жінок. Найбільша частка її прихильників (3,8%) – серед людей з повною вищою освітою. Серед інших освітніх категорій вона нижча (2,5–2,7%).

- Більш як 2% респондентів проголосували б на момент опитування за Соціалістичну партію України, рівно 2% – за виборчий блок “Рух – Українська праця”. Понад відсоток голосів набрали б Прогресивна соціалістична партія України та Партія зелених України. Демократична партія України і Партія відродження села здобули б по 0,9%, Партія захисників Вітчизни та Конгрес українських націоналістів – 0,3% і 0,2%, відповідно. Іншим партіям та блокам віддали б перевагу загалом тільки 0,9% виборців.

- Електоральний резерв політичних сил є наразі порівняно невеликим. Вагаються, за кого голосувати, 11,2% респондентів; частка тих, хто має намір вказати в бюлетені, що не підтримує жодної партії чи блоку, становить 5,8%. Отже, політичним силам доведеться відвойовувати електорат у своїх політичних опонентів чи й партнерів, що обіцяє попит на виборчі технології, зокрема й у стилі “чорного піару”.

- Ідея створення виборчих мегаблоків, як свідчать результати опитування, не є сьогодні вельми продуктивною. Так, Партія регіонів і Соціалістична партія у блоці отримали б лише 28,9% голосів, хоча сума їхніх

“персональних” рейтингів становить 30,8%. Тільки 12,3% голосів отримав би виборчий блок у складі Народного союзу “Наша Україна” (В. Кириленко), Народного Руху України (Б. Тарасюк), “Народної самооборони Юрія Луценка”, Конгресу українських націоналістів (О. Івченко), Української народної партії (Ю. Костенко), Української республіканської партії “Собор” (А. Матвієнко) та інших національно-демократичних сил, тоді як сумарний рейтинг лише НСНУ і “Народної самооборони” сягає понад 11%.

- Напевне, мав би електоральні втрати і мегаблок у складі партій Блоку Юлії Тимошенко та інших національно-демократичних сил. За нього проголосували б у кращому разі 32% опитаних, хоча порізно ці політичні сили отримують у сумі 33,4%.

- Натомість за умови створення мегаблоків вирішує проблему досягнення прохідного рубежу Народна партія, отримуючи в цілому по вибірці не 2,8%, а 3,1% голосів. Збільшує свій електорат також КПУ (з 4,1% до 4,8%). Частина голосів перетікає до менш потужних партій. З 11,2% до 11,9% збільшується частка респондентів, які вагаються з вибором. Деякі зрушення спостерігаються і в регіонах, але загалом на розстановку політичних сил мегаблокування не впливає.

3. Громадська думка щодо повноважень Президента, ставлення громадян до ідеї дострокових президентських виборів та їх імовірні результати

Чи згодні Ви з тим, що Президентіві України слід повернути повноваження, втрачені після запровадження конституційної реформи? (у %)

	По вибірці в цілому	Серед прихильників владної коаліції	Серед прихильників опозиційних сил
згоден	38,3	15,5	68,3
не згоден	35,4	63,7	8,3
важко відповісти	26,3	20,9	23,3

У регіональному розрізі:

	Згоден	Не згоден	Важко відповісти
Західний регіон	57,2	12,6	30,2
Центральний регіон	47,9	21,5	30,6
Східний регіон	18,5	60,8	20,8
Південний регіон	35,4	37,9	26,7

Чи згодні Ви з тим, що одночасно з позачерговими виборами до Верховної Ради слід провести й дострокові президентські вибори? (у %)

	По вибірці в цілому	Серед прихильників владної коаліції	Серед прихильників опозиційних сил
згоден	47,1	82,2	16,2
не згоден	34,5	9,5	66,9
важко відповісти	18,4	8,3	16,9

У регіональному розрізі:

	Згоден	Не згоден	Важко відповісти
Західний регіон	35,2	42,6	22,3
Центральний регіон	31,0	45,7	23,3
Східний регіон	71,7	16,5	11,8
Південний регіон	53,8	32,2	14,0

Якби сьогодні відбувалися дострокові президентські вибори, то чи взяли б ви участь у голосуванні? (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
однозначно так	43,4	72,7	58,9	88,4	42,1	71,1
скоріше так	29,3		29,6		29,0	
скоріше ні	9,5	17,1	4,0	7,2	9,7	18,8
однозначно ні	7,6		3,2		9,1	
важко відповісти	10,1		4,4		10,0	

За кого з перелічених нижче осіб Ви б проголосували на дострокових президентських виборах? (у %)

	По вибірці в цілому	Серед тих, хто тією чи іншою мірою схильний взяти участь у голосуванні (однозначно так + скоріше так)	Серед тих, хто схильний голосувати і визначився з вибором
Віктор Янукович	26,8	34,0	39,3
Юлія Тимошенко	15,9	17,1	19,8
Віктор Ющенко	11,7	12,0	13,9
Володимир Литвин	3,6	4,4	5,1
Петро Симоненко	3,6	4,1	4,8
Юрій Луценко	3,4	3,4	3,9
Олександр Мороз	2,5	2,5	2,9
Наталія Вітренко	2,0	2,3	2,7
інший	1,3	1,2	1,3
ще не знаю, вагаюся з вибором	15,2	13,6	–
вказав би в бюлетені, що не підтримую жодної кандидатури	6,8	5,2	6,0
не пішов би на вибори	7,3	0,2	0,2

У регіональному розрізі:

	Західний регіон	Централь- ний регіон	Східний регіон	Південний регіон
Віктор Янукович	16,3	13,3	44,5	38,4
Юлія Тимошенко	24,2	20,5	7,8	8,5
Віктор Ющенко	16,1	15,3	6,4	7,5
Володимир Литвин	2,4	4,3	4,0	3,1
Петро Симоненко	2,1	3,5	5,5	2,4
Юрій Луценко	3,0	5,5	2,1	1,7
Олександр Мороз	1,9	2,9	2,8	2,0
Наталія Вітренко	1,3	1,5	2,4	3,1
інший	1,7	1,1	1,6	0,3
ще не знаю, вагаюся з вибором	17,6	13,5	14,0	17,7
вказав би в бюлетені, що не під- тримую жодної кандидатури	6,4	9,5	3,3	8,2
не пішов би на вибори	6,9	9,2	5,7	7,1

Резюме

• Питання про повернення Президентів України повноважень, втрачених унаслідок конституційної реформи, належить до тих, що поділяють суспільство на дві майже рівні частини. При цьому результати опитування дають підстави стверджувати, що предметом поляризації є не модель державного устрою, а повернення повноважень саме цьому, конкретному, президентів, який підтримує нинішні опозиційні сили. По вибірці в цілому повернути Президентів втрачені повноваження згодні 38,3% опитаних і майже стільки ж – 35,4% – не згодні. Природно, що не згодні 63,7% прихильників владної коаліції, а згодні 68,3% прихильників опозиційних сил. За повернення повноважень Президентів виступають жителі регіонів, що є електоральною базою опозиції, – Західного (57,2% опитаних) і Центрального (47,9%), проти – Східного (60,8%), який є опорою урядово-парламентської коаліції. Думки жителів Південного регіону поділилися майже порівну (за повернення повноважень – 35,4% опитаних, проти – 37,9%).

- З ідеєю проведення одночасно з позачерговими виборами до Верховної Ради дострокових президентських виборів по вибірці в цілому згодні 47,1% опитаних, у тому числі 82,2% прихильників владної коаліції і 16,2% прихильників опозиційних сил. Відповідно 66,9% останніх не вважають президентські вибори необхідними і виступають проти їх проведення. Проти дострокових президентських виборів висловилися й 9,5% прихильників владної коаліції. Найбільше підтримують цю ідею жителі Східного (71,7%) і Південного (53,8%) регіонів; не підтримують – жителі Західного (42,6%) і Центрального (45,7%).

- Попри велику кількість не згодних з проведенням дострокових президентських виборів, охочих бойкотувати їх порівняно небагато. Якби такі вибори відбувалися на момент опитування, у них взяли б участь 72,7% респондентів.

- У разі проведення виборів Президента України на них найбільше голосів отримав би Віктор Янукович (26,8%). Другою була б Юлія Тимошенко (15,9%), третім – нинішній Президент Віктор Ющенко (11,7%). При цьому цікаво, що сумарна кількість голосів за “помаранчевих” політиків (Ющенко і Тимошенко) загалом по вибірці становить 27,6%, тобто дещо навіть перевищує ту, яка може бути подана за В.Януковича. Однак розрив між ним та його опонентами помітно збільшується, коли взяти до уваги розподіл голосів серед активного електорату. Так, серед тих, хто схильний брати участь у голосуванні і визначився з вибором, В.Януковича підтримують 39,3% опитаних, тоді як Ю.Тимошенко і В.Ющенко разом мають лише 33,7% прибічників (19,8% і 13,9%, відповідно).

- Прихильників президентства В.Януковича найбільше в Східному і Південному регіонах (відповідно 44,5% і 38,4%), Ю.Тимошенко і В.Ющенко – у Західному (24,2% та 16,1%) і Центральному (20,5% та 15,3%).

- Четверте-п’яте місця на дострокових президентських виборах поділили б Володимир Литвин і Петро Симоненко (по 3,6%). Юрій Луценко мав би 3,4% голосів. За Олександра Мороза проголосували б 2,5% опитаних, за Наталію Вітренко – 2%. Усім іншим можливим претендентам на цей пост дісталось б 1,3% голосів. Утім, чимало людей у своєму виборі ще не визначилися (15,2%).

4. Довіра населення до владних структур, інших суспільних інститутів

*Розподіл відповідей по вибірці в цілому
(у % до загальної кількості опитаних)*

	Цілком довіряю	Скоріше довіряю	Скоріше не довіряю	Зовсім не довіряю	Важко відповісти
Президент України	12,6	20,6	20,4	34,5	11,9
Верховна Рада України	5,5	18,0	30,9	33,7	11,9
Кабінет Міністрів (Уряд) України	8,0	19,4	28,8	31,7	12,1
Конституційний Суд України	4,1	21,3	28,2	26,4	19,9
Верховний Суд України	4,2	20,9	28,6	22,7	23,6
Генеральна прокуратура України	2,0	13,9	32,1	26,6	25,5
Рада національної безпеки і оборони України	3,9	21,6	23,7	21,0	29,8
Центральна виборча комісія	2,9	17,7	32,1	25,5	21,8
вітчизняні засоби масової інформації	4,6	30,2	29,1	20,4	15,7
громадські організації (жіночі, молодіжні і т. ін.)	3,3	29,9	19,1	16,4	31,2
Збройні сили України	8,6	35,4	20,7	13,4	21,9
міліція	3,4	16,0	30,8	36,7	13,1
місцеві органи влади	3,4	22,5	31,8	25,8	16,4
Національний банк України	4,3	28,7	22,2	17,1	27,7
політичні партії	2,1	15,7	34,4	27,6	20,2
профспілки	3,1	22,1	25,8	23,8	25,2
система освіти	6,9	41,9	18,4	11,4	21,3
Служба безпеки України	5,5	25,5	22,8	18,3	27,9
церква	23,7	35,6	10,6	10,3	19,7

Узагальнені рейтингові показники владних структур, інших суспільних інститутів

	Рейтинг довіри (цілком довіряю + скоріше довіряю)	Рейтинг недовіри (скоріше не довіряю + зовсім не довіряю)	Інтегральний показник балансу довіри–недовіри
церква	59,3	20,9	+38,4
система освіти	48,8	29,8	+19,0
Збройні сили України	44,0	34,1	+9,9
вітчизняні засоби масової інформації	34,8	49,5	-14,7
громадські організації	33,2	35,5	-2,3
Президент України	33,2	54,9	-21,7
Національний банк України	33,0	39,3	-6,3
Служба безпеки України	31,0	41,1	-10,1
Кабінет Міністрів (Уряд) України	27,4	60,5	-33,1
місцеві органи влади	25,9	57,6	-31,7
Рада національної безпеки і оборони України	25,5	44,7	-19,2
Конституційний Суд України	25,4	54,6	-29,2
профспілки	25,2	49,6	-24,4
Верховний Суд України	25,1	51,3	-26,2
Верховна Рада України	23,5	64,6	-41,1
Центральна виборча комісія	20,6	57,6	-37,0
міліція	19,4	67,5	-48,1
політичні партії	17,8	62,0	-44,2
Генеральна прокуратура України	15,9	58,7	-42,8

Примітка. Інтегральний показник (у відсотках) обчислюється так:

$$C_p = D - N,$$

де **D** – громадяни, які цілком довіряють та скоріше довіряють владній структурі чи суспільному інституту;

N – громадяни, які зовсім не довіряють та скоріше не довіряють владній структурі чи суспільному інституту.

Динаміка рейтингів владних структур, інших суспільних інститутів

	Рейтинг довіри (цілком довіряю + скоріше довіряю)		Рейтинг недовіри (скоріше не довіряю + зовсім не довіряю)		Інтегральний показник балансу довіри–недовіри	
	18–25 жовтня 2006р.	21–25 травня 2007р.	18–25 жовтня 2006р.	21–25 травня 2007р.	18–25 жовтня 2006р.	21–25 травня 2007р.
Президент України	27,9	33,2	60,7	54,9	-32,7	-21,7
Верховна Рада України	21,3	23,5	60,3	64,6	-39,0	-41,1
Кабінет Міністрів (Уряд) України	27,5	27,4	56,1	60,5	-28,6	-33,1
вітчизняні засоби масової інформації	41,5	34,8	38,0	49,5	+3,5	-14,7
громадські організації	33,8	33,2	32,4	35,5	+1,4	-2,3
Збройні сили України	41,1	44,0	38,5	34,1	+2,6	+9,9
міліція	18,7	19,4	69,6	67,5	-50,9	-48,1
місцеві органи влади	24,1	25,9	61,4	57,6	-37,3	-31,7
Національний банк України	37,3	33,0	36,4	39,3	+0,9	-6,3
політичні партії	13,3	17,8	65,7	62,0	-52,4	-44,2
профспілки	24,2	25,2	47,6	49,6	-23,4	-24,4
система освіти	49,6	48,8	31,7	29,8	+17,9	+19,0
Служба безпеки України	33,7	31,0	40,8	41,1	-7,1	-10,1
церква	64,6	59,3	17,0	20,9	+47,6	+38,4

Рейтинги довіри до владних структур, інших суспільних інститутів у регіональному розрізі (сума відповідей “цілком довіряю” та “скоріше довіряю”, на момент останнього опитування)

	Західний регіон	Центральний регіон	Східний регіон	Південний регіон
церква	68,6	55,2	57,7	57,1
система освіти	45,2	47,5	53,0	49,1
Збройні сили України	39,8	44,4	47,0	44,2
вітчизняні засоби масової інформації	31,9	34,6	37,8	33,9
громадські організації	34,9	30,6	33,7	35,8
Президент України	56,7	42,6	10,4	30,2
Національний банк України	30,8	28,5	39,0	34,8
Служба безпеки України	25,4	30,7	34,3	34,3
Кабінет Міністрів (Уряд) України	16,3	17,8	47,9	26,4
місцеві органи влади	26,5	25,5	28,9	19,8
Рада національної безпеки і оборони України	21,6	23,6	29,3	28,6
Конституційний Суд України	20,5	23,0	28,8	32,4
профспілки	28,5	19,7	27,1	28,7
Верховний Суд України	20,8	25,4	27,2	27,1
Верховна Рада України	15,8	15,8	36,7	26,8
Центральна виборча комісія	23,6	21,8	19,3	15,7
міліція	16,9	19,2	21,9	19,2
політичні партії	15,3	11,0	25,4	22,0
Генеральна прокуратура України	10,8	13,8	20,3	19,4

Рейтинги довіри до владних структур, інших суспільних інститутів серед основних соціально-демографічних груп населення (сума відповідей “цілком довіряю” та “скоріше довіряю”, на момент останнього опитування)

	Чоловіки	Жінки
церква	56,3	62,2
система освіти	48,7	48,9
Збройні сили України	45,9	42,6
вітчизняні засоби масової інформації	37,2	32,8
громадські організації	30,4	35,6
Президент України	33,8	32,2
Національний банк України	35,3	31,0
Служба безпеки України	34,7	27,9
Кабінет Міністрів (Уряд) України	27,1	27,9
місцеві органи влади	25,0	26,7
Рада національної безпеки і оборони України	26,0	25,0
Конституційний Суд України	24,8	25,9
профспілки	23,1	26,8
Верховний Суд України	25,4	24,9
Верховна Рада України	24,4	22,9
Центральна виборча комісія	22,0	19,2
міліція	20,6	18,3
політичні партії	17,9	17,8
Генеральна прокуратура України	14,8	16,5

	Вікові групи		
	18-29 років	30-55 років	56 років і більше
церква	54,3	57,9	64,4
система освіти	55,5	48,1	45,4
Збройні сили України	42,6	43,3	46,0
вітчизняні засоби масової інформації	36,2	33,8	35,4
громадські організації	35,1	33,5	31,9
Президент України	32,8	33,4	33,0
Національний банк України	36,9	34,6	28,4
Служба безпеки України	33,4	31,9	28,3
Кабінет Міністрів (Уряд) України	22,8	24,2	35,0
місцеві органи влади	21,4	26,4	28,1
Рада національної безпеки і оборони України	26,4	25,6	24,8
Конституційний Суд України	26,2	24,4	26,5
профспілки	24,4	24,1	27,4
Верховний Суд України	25,0	24,9	25,6
Верховна Рада України	16,8	21,0	31,3
Центральна виборча комісія	20,5	19,8	21,9
міліція	17,6	18,0	22,6
політичні партії	16,1	18,5	17,9
Генеральна прокуратура України	18,0	15,0	15,5

Резюме

- Криза довіри до вищих органів державної влади залишається однією з найхарактерніших ознак нинішньої суспільно-політичної ситуації в країні. Президентів України цілком довіряють 12,6% опитаних; скоріше довіряють, ніж не довіряють, 20,6%. Отже, рейтинг довіри до глави держави загалом становить 33,2%. Порівняно з опитуванням 18–25 жовтня 2006 р. він істотно підвищився (тоді становив 27,9%). Однак при цьому скоріше не довіряють і зовсім не довіряють Президентів 54,9% опитаних, що робить його інтегральний показник балансу довіри-недовіри від'ємним (–21,7).

- Ще меншою довірою населення користується Верховна Рада України. Цілком довіряють їй лише 5,5% опитаних; скоріше довіряють, ніж не довіряють, – 18%. З жовтня 2006 р. рейтинг довіри до законодавчого органу зріс не суттєво (з 21,3% до 23,5%). Скоріше не довіряють і зовсім не довіряють Верховній Раді 64,6% опитаних. Її інтегральний показник довіри-недовіри майже вдвічі гірший, ніж у Президента (–41,1).

- Рейтинг довіри до Кабінету Міністрів України становить 27,4% (8% опитаних йому довіряють цілком і 19,4% скоріше довіряють, ніж не довіряють). З жовтня 2006 р. рівень довіри до уряду практично не змінився. А тією чи іншою мірою не довіряють урядові 60,5% опитаних. Його інтегральний показник балансу довіри-недовіри залишається від'ємним (–33,1).

- Рада Національної безпеки і оборони України, роль якої останнім часом значно посилилася, також не користується особливою довірою громадян: рейтинг довіри становить 25,5%, рейтинг недовіри – 44,7%. Інтегральний показник балансу довіри-недовіри в РНБОУ від'ємний (–19,2).

- Низьким є авторитет судів, у тому числі Конституційного Суду України і Верховного Суду України, яким не довіряє більше половини опитаних, а тією чи іншою мірою довіряє вдвічі менше. Інтегральний показник балансу довіри-недовіри Конституційного Суду становить –29,2, Верховного Суду –26,2.

- Втягування в політичні чвари зумовлює низькі рейтинги Центральної виборчої комісії, Генеральної прокуратури, міліції, яким скоріше не довіряють і не довіряють зовсім відповідно 57,6%, 58,7% і 67,5% опитаних. Їхні інтегральні показники балансу довіри-недовіри становлять відповідно – 37, –42,8 та –48,1. Порівняно більшою довірою громадян користується Служба безпеки України, якій тією чи іншою мірою довіряє 31%, не довіряє – 41,1% респондентів (інтегральний показник балансу довіри-недовіри становить –10,1).

- Негативно позначилася нинішня суспільно-політична ситуація й на довірі населення до вітчизняних засобів масової інформації. Порівняно з 2006 р. рівень довіри до них знизився із 41,5% до 34,8%, а рівень недовіри підвищився з 38% до 49,5%. Як наслідок, інтегральний показник балансу довіри-недовіри у вітчизняних ЗМІ перетворився з додатнього (+3,5) на від'ємний (–14,7). Таких же самих метаморфоз, хоча й у менш вираженому вигляді, зазнали рейтингові показники, як не дивно, Національного банку України і громадських організацій. Натомість деякі позитивні зміни відбулися в показниках місцевих органів влади та політичних партій. У них баланс довіри-недовіри нині становить –31,7 і –44,2, відповідно (проти –37,3 і –52,4 у 2006 р.).

- На тлі загальної зневіри виділяється високий рейтинг довіри до таких суспільних і державних інститутів, як церква (59,3%), система освіти (48,8%), Збройні сили України (44%). Тільки у цих трьох інститутів інтегральний показник балансу довіри-недовіри є позитивним (відповідно +38,4, +19 і +9,9).

- Слід зазначити, що рейтинги довіри і недовіри, як і всі інші оцінки населенням ситуації в країні, надто політизовані. Те, що позитивно оцінюється прихильниками владної коаліції і, відповідно, населенням Сходу, піддається різкій критиці або й засуджується прихильниками опозиційних сил та жителями Західного і Центрального регіонів, і навпаки. Більш зважену позицію займає населення Півдня.

5. Оцінка громадянами ситуації в країні, дій уряду В.Януковича, можливі чинники протестної активності

Оцініть, будь ласка, ту загальну ситуацію, в якій протікає нині Ваше життя (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
цілком нормальна	4,6	31,4	4,2	32,7	5,5	36,8
нормальна	26,8		28,5		31,3	
погана	41,4	50,8	41,9	50,7	37,2	44,2
дуже погана	9,4		8,8		7,0	
важко відповісти	17,7		16,6		19,1	

Чи вистачає грошей вашій сім'ї? (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
зовсім не вистачає	16,1		16,2		12,5	
ледь-ледь вистачає	21,8		22,8		18,3	
вистачає на найнеобхідніше	37,9		37,1		41,2	
в основному вистачає	20,8		21,2		23,1	
вистачає майже на все	2,6		1,9		4,4	
вистачає повністю	0,7		0,7		0,6	

У регіональному розрізі:

	Західний регіон	Центральний регіон	Східний регіон	Південний регіон
зовсім не вистачає	15,9	16,3	16,6	15,0
ледь-ледь вистачає	17,0	25,2	25,5	15,0
вистачає на найнеобхідніше	36,7	38,3	36,2	42,2
в основному вистачає	26,6	17,4	18,0	24,8
вистачає майже на все	3,4	2,3	2,3	2,7
вистачає повністю	0,4	0,5	1,4	0,3

Чи задоволені Ви своїм життям загалом? (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
цілком задоволений	5,7	34,1	5,4	33,5	6,6	39,3
скоріше задоволений	28,4		28,1		32,7	
скоріше не задоволений	35,1	48,1	37,9	51,9	31,1	40,0
зовсім не задоволений	13,0		14,0		8,9	
важко відповісти	17,8		14,6		20,7	

У регіональному розрізі:

	Задоволений (цілком задоволений + скоріше задоволений)	Не задоволений (скоріше не задоволений + зовсім не задоволений)	Важко відповісти
Західний регіон	37,6	43,2	19,2
Центральний регіон	27,1	48,6	24,3
Східний регіон	35,7	52,4	11,9
Південний регіон	41,7	46,0	12,3

Чи задоволені Ви можливостями свого впливу на ситуацію, в якій протікає Ваше життя? (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
цілком задоволений	2,6	10,7	2,2	9,8	3,8	14,4
скоріше задоволений	8,1		7,6		10,6	
скоріше не задоволений	36,7	59,8	37,7	61,7	35,6	54,6
зовсім не задоволений	23,1		24,0		19,0	
важко відповісти	29,5		28,6		31,1	

У регіональному розрізі:

	Задоволений (цілком задоволений + скоріше задоволений)	Не задоволений (скоріше не задоволений + зовсім не задоволений)	Важко відповісти
Західний регіон	10,1	55,2	34,8
Центральний регіон	10,4	56,5	33,1
Східний регіон	10,5	65,4	24,0
Південний регіон	12,5	23,5	63,9

Як Ви вважаєте, чи справляють істотний вплив (позитивний або негативний) на ситуацію, в якій протікає Ваше життя, перелічені нижче особи, органи державної влади, інші структури? (у %)

• **Директори підприємств (установ і т. ін.)**

однозначно так	13,7	39,0
скоріше так	25,3	
скоріше ні	26,6	37,2
однозначно ні	10,6	
важко відповісти	23,8	

- **Місцева влада**

однозначно так	21,9	61,3
скоріше так	39,4	
скоріше ні	17,0	22,5
однозначно ні	5,5	
важко відповісти	16,1	

- **Верховна Рада України**

однозначно так	43,7	74,7
скоріше так	31,0	
скоріше ні	8,8	12,9
однозначно ні	4,1	
важко відповісти	12,5	

- **Президент В.Ющенко**

однозначно так	42,0	70,7
скоріше так	28,7	
скоріше ні	11,3	15,6
однозначно ні	4,3	
важко відповісти	13,7	

- **Прем'єр В.Янукович та його уряд**

однозначно так	45,8	76,2
скоріше так	30,4	
скоріше ні	6,3	10,6
однозначно ні	4,3	
важко відповісти	13,1	

- **Правоохоронні структури, податкові органи**

однозначно так	16,3	48,0
скоріше так	31,7	
скоріше ні	19,2	24,9
однозначно ні	5,7	
важко відповісти	27,1	

- **Політичні та економічні клани**

однозначно так	34,4	63,3
скоріше так	28,9	
скоріше ні	10,6	14,8
однозначно ні	4,2	
важко відповісти	21,9	

- **Представники тих національностей, до яких Ви не належите**

однозначно так	5,8	17,0
скоріше так	11,2	
скоріше ні	31,6	50,6
однозначно ні	19,0	
важко відповісти	32,5	

- **Населення інших регіонів України, в яких Ви не проживаєте**

однозначно так	6,8	19,8
скоріше так	13,0	
скоріше ні	29,5	47,2
однозначно ні	17,7	
важко відповісти	33,0	

- **Опозиція (БЮТ та ін.)**

однозначно так	29,3	63,3
скоріше так	34,0	
скоріше ні	11,2	17,4
однозначно ні	6,2	
важко відповісти	19,2	

- **Мафія**

однозначно так	34,5	58,6
скоріше так	24,1	
скоріше ні	9,7	18,2
однозначно ні	8,5	
важко відповісти	23,2	

- **Іноземний капітал**

однозначно так	25,0	53,5
скоріше так	28,5	
скоріше ні	12,3	19,1
однозначно ні	6,8	
важко відповісти	27,5	

- **Ви самі**

однозначно так	7,6	20,2
скоріше так	12,6	
скоріше ні	27,4	64,0
однозначно ні	36,6	
важко відповісти	15,8	

- **Ваші рідні, близькі**

однозначно так	6,8	19,3
скоріше так	12,5	
скоріше ні	15,8	43,4
однозначно ні	27,6	
важко відповісти	37,2	

Рівень задоволеності результатами впливу на наявну ситуацію серед респондентів, які вважають, що на неї найбільше впливають:

- **Президент В.Ющенко**

◇ задоволені	11,4
◇ не задоволені	75,9
◇ не визначилися	12,7

- **Верховна Рада України**

◇ задоволені	6,0
◇ не задоволені	75,2
◇ не визначилися	18,8

- **прем'єр В.Янукович та його уряд**
 - ◇ задоволені 18,2
 - ◇ не задоволені 67,0
 - ◇ не визначилися 14,8
- **місцева влада**
 - ◇ задоволені 10,6
 - ◇ не задоволені 73,4
 - ◇ не визначилися 15,9
- **політичні та економічні клани**
 - ◇ задоволені 2,7
 - ◇ не задоволені 87,5
 - ◇ не визначилися 9,8
- **опозиція (БЮТ та ін.)**
 - ◇ задоволені 24,1
 - ◇ не задоволені 66,0
 - ◇ не визначилися 9,9
- **мафія**
 - ◇ задоволені 0,7
 - ◇ не задоволені 90,0
 - ◇ не визначилися 9,3
- **директори підприємств (установ і т. ін.)**
 - ◇ задоволені 23,9
 - ◇ не задоволені 59,7
 - ◇ не визначилися 16,4
- **іноземний капітал**
 - ◇ задоволені 2,6
 - ◇ не задоволені 82,0
 - ◇ не визначилися 15,4
- **правоохоронні структури, податкові органи**
 - ◇ задоволені 5,7
 - ◇ не задоволені 71,4
 - ◇ не визначилися 22,9

Як Ви вважаєте, чи здійснив уряд на чолі з В. Януковичем свою передвиборну обіцянку щодо покращення Вашого життя вже сьогодні?
(у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил	
цілком так	6,2	25,1	16,1	61,2	1,4	2,9
скоріше так	18,9		45,1		1,5	
скоріше ні	27,2	61,8	18,7	24,8	26,0	90,7
зовсім ні	34,6		6,1		64,7	
важко відповісти	13,1		14,1		6,3	

Як Ви оцінюєте перелічені нижче дії уряду В.Януковича? (у %)

- **досягнення домовленостей з російською стороною щодо гарантованого постачання в Україну природного газу до 2009 року та встановлення ціни імпортованого газу на 2007 рік на рівні 130 доларів за 1000 кубічних метрів**

	По вибірці в цілому	Серед прихильників владної коаліції	Серед прихильників опозиційних сил
ПОЗИТИВНО	41,4	73,1	14,9
НЕГАТИВНО	25,4	6,2	49,4
важко відповісти	33,2	20,7	35,8

- **відновлення вільних економічних зон**

	По вибірці в цілому	Серед прихильників владної коаліції	Серед прихильників опозиційних сил
ПОЗИТИВНО	42,7	71,7	19,1
НЕГАТИВНО	22,3	6,5	42,0
важко відповісти	35,0	21,8	38,9

- **встановлення субсидій на оплату комунальних послуг, які дозволяють сплачувати не більше 15% від доходів родини**

	По вибірці в цілому	Серед прихильників владної коаліції	Серед прихильників опозиційних сил
ПОЗИТИВНО	57,1	78,0	41,5
НЕГАТИВНО	16,9	8,3	25,3
важко відповісти	26,0	13,7	33,2

- **внесення змін до порядку отримання матеріальної допомоги у зв'язку із народженням дитини (не за місцем роботи, а у відділах соціального забезпечення)**

	По вибірці в цілому	Серед прихильників владної коаліції	Серед прихильників опозиційних сил
ПОЗИТИВНО	43,4	61,7	32,7
НЕГАТИВНО	22,2	11,3	31,7
важко відповісти	34,3	26,9	35,6

Що Ви думаєте з приводу підвищення з 1 квітня розміру мінімальної зарплати до 420 грн, а мінімальної пенсії до 410 грн? (у %)

	По вибірці в цілому	Серед прихильників владної коаліції	Серед прихильників опозиційних сил
думаю, що це – наочне свідчення турботи уряду про добробут громадян	16,6	33,7	4,6
вважаю це підвищення мізерним, воно істотно не позначиться на добробуті населення	68,3	47,6	84,9
інша думка	6,5	7,4	6,2
важко відповісти	8,6	11,3	4,3

Якщо у вашій місцевості спалахнуть масові виступи протесту, чи будете Ви особисто брати в них участь? (у %)

	По вибірці в цілому		Серед прихильників владної коаліції		Серед прихильників опозиційних сил		Серед респондентів, які не мають виражених політичних преференцій або голосують за інші політичні сили	
обов'язково буду	10,3	29,3	9,5	27,6	14,8	40,0	7,4	23,9
мабуть, буду	19,0		18,1		25,2		16,5	
мабуть, не буду	28,0	51,1	28,0	52,0	27,3	41,2	28,9	55,3
у жодному разі не буду	23,1		24,0		13,9		26,4	
важко відповісти	19,5		20,4		18,9		20,8	

Динаміка відповідей на вказане вище запитання у попередні роки:

	Липень 2000 р.		Листопад 2000 р.		Травень 2001 р.		Листопад 2001 р.		Жовтень 2002 р.	
обов'язково буду	22,4	43,9	23,5	47,4	16,8	37,2	17,3	38,3	15,1	36,8
мабуть, буду	21,5		23,9		20,4		21,0		21,7	
мабуть, не буду	23,5	34,8	21,8	34,3	24,1	41,9	24,1	40,6	24,5	40,9
у жодному разі не буду	11,3		12,5		17,8		16,5		16,4	
важко відповісти	21,1		18,1		20,4		20,6		21,5	

	Жовтень 2003 р.		Липень 2004 р.		Листопад 2005 р.		Жовтень 2006 р.	
обов'язково буду	17,6	38,4	15,5	36,9	13,3	37,2	10,9	29,0
мабуть, буду	20,8		21,4		23,9		18,1	
мабуть, не буду	24,3	40,7	22,5	45,1	25,3	44,2	25,1	48,7
у жодному разі не буду	16,4		22,6		18,9		23,6	
важко відповісти	19,7		18,0		18,6		21,9	

Які основні причини можуть спонукати Вас до участі в акціях протесту? (у %)

Причини	По вибірці в цілому	Серед прихильників владної коаліції	Серед прихильників опозиційних сил	Серед респондентів, які не мають виражених політичних преференцій або голосують за інші політичні сили
невиплата зарплати, пенсії, стипендії	40,6	42,8	36,5	46,3
стрімке зростання цін	31,4	26,9	31,4	37,4
припинення водо-, тепло- та енергопостачання	28,5	28,4	25,8	34,2
підвищення плати за житло й транспорт	27,1	26,7	22,1	36,6
порушення прав людини	24,6	19,5	30,8	23,8
узурпація влади В.Януковичем та його союзниками	17,9	3,1	40,6	12,3
фальсифікація результатів позачергових виборів до Верховної Ради	17,0	16,3	24,2	12,0
політика втягування України в НАТО	16,5	31,4	3,7	14,7
повернення до влади "помаранчевої команди" на чолі з Ю.Тимошенко	15,1	33,3	2,3	10,2
інфляція, знецінення заощаджень	14,4	13,4	14,1	16,0
зростання злочинності	14,0	11,3	15,2	14,4
корупція в керівних структурах	13,4	8,0	19,3	14,7
зловживання владою з боку місцевого керівництва	13,2	9,8	16,9	12,8
збагачення небагатьох та зубожіння більшості	12,6	8,5	14,4	14,4
звільнення з роботи	12,4	12,6	11,8	13,4
введення В.Ющенком прямого президентського правління	10,5	22,6	2,6	7,2
зміщення з посади В.Ющенка	9,9	5,1	20,9	4,0
непроведення позачергових виборів до Верховної Ради	7,1	3,0	14,1	5,1
інше	11,8	12,5	7,7	11,5

Примітка. Сума перевищує 100%, оскільки респонденти мали можливість обирати кілька варіантів відповіді.

Резюме

- Загальну ситуацію, в якій протікає їхнє життя, оцінюють як більш або менш нормальну менше третини респондентів (31,4%), як погану і дуже погану – понад половину (50,8%). Однак якщо оцінки прихильників владної коаліції перебувають на рівні середньовибіркових, то в прихильників опозиційних сил вони, всупереч очікуванням, дещо оптимістичніші – серед них наявну ситуацію вважають більш чи менш нормальною 36,8% опитаних, поганою і дуже поганою – 44,2%.

- Відповіді на запитання “Чи вистачає грошей Вашій сім’ї?” загалом по вибірці розподілилися так: зовсім не вистачає – 16,1%; ледь-ледь вистачає – 21,8%; вистачає на найнеобхідніше – 37,9%; в основному вистачає – 20,8%; вистачає майже на все – 2,6%; вистачає повністю – 0,7%. При цьому самооцінки рівня грошових доходів у прихильників владної коаліції, знов же таки, перебувають на рівні середньовибіркових. А прихильники опозиційних сил порівняно частіше вибирають варіанти відповіді “вистачає на найнеобхідніше” (41,2%), “в основному вистачає” (23,1%) та “вистачає майже на все” (4,4%) і рідше – варіанти “зовсім не вистачає” (12,5%) та “ледь-ледь вистачає” (18,3%). У регіональному розрізі відносно вищими є самооцінки жителів Півдня.

- Ті ж самі тенденції демонструє й розподіл відповідей на запитання “Чи задоволені Ви своїм життям загалом?” По вибірці в цілому більш чи менш задоволені життям 34,1% респондентів, більш чи менш не задоволені – 48,1%. Серед прихильників владної коаліції ці показники відповідно становлять 33,5% і 51,9%, серед прихильників опозиції – 39,3% і 40%.

- Більшість опитаних громадян вважають, що найістотніший вплив (позитивний або негативний) на ситуацію, в якій протікає їхнє життя, справляють Прем’єр-міністр В. Янукович та його уряд (76,2%), Верховна Рада України (74,7%), Президент України В. Ющенко (70,7%). Далі йдуть опозиція (БЮТ та ін.) і політичні та економічні клани – по 63,3%. Причому вплив опозиції і кланів сьогодні, за уявленнями респондентів, переважає той, який справляють місцеві органи влади (61,3%). Наступні позиції за впливовістю

посідають мафія (58,6%), іноземний капітал (53,5%), правоохоронні структури, податкові органи (48%), директори підприємств, установ тощо (39%). Рівень задоволеності впливом Прем'єр-міністра В.Януковича та його уряду становить 18,2%, Президента В.Ющенка – 11,4%, Верховної Ради – 6%, місцевих органів влади – 10,6%, правоохоронних структур, податкових органів – 5,7%. Порівняно більше респондентів задоволені тим, як впливають на їхню життєву ситуацію керівники підприємств, установ тощо (23,9%) і нинішня політична опозиція (24,1%).

- Прикметно, що тільки 17% опитаних заявляють про вплив на ситуацію, в якій протікає їхнє життя, представників тих національностей, до яких вони не належать, а більше половини респондентів (50,6%) такий вплив заперечують. Приблизно так само відповіли опитувані і на запитання про вплив на їхнє життя населення регіонів, у яких вони не проживають (однозначно так і скоріше так – 19,8%, скоріше ні і однозначно ні – 47,2%). Тобто, незважаючи на нагнітання міжрегіонального протистояння і спроби розігрування міжнаціональної (зокрема російськомовної) карти, переважна більшість громадян України зберігає здоровий глузд і на ці політичні провокації не піддається.

- Вельми тривожним симптомом є те, що лише кожен п'ятий з опитаних вважає, що він сам (20,2%) чи його рідні та близькі (19,3%) справляють істотний вплив на ситуацію, в якій протікає їхнє життя. Можливостями свого впливу на неї задоволені ще менше громадян – лише 10,7%.

- У цілому по вибірці тільки чверть опитаних (25,1%) відповіли, що уряд на чолі з В. Януковичем виконав передвиборну обіцянку щодо поліпшення життя вже сьогодні. Такої думки дотримуються переважно прихильники владної коаліції (61,2%) і зовсім рідко її поділяють прихильники опозиції (2,9%). Негативну оцінку виконанню цього зобов'язання дали близько 62% опитаних (серед прихильників владної коаліції – 24,8%, серед прихильників опозиційних сил – 90,7%). Водночас конкретні дії уряду оцінюються громадянами значно краще. Так, досягнення домовленостей з російською стороною щодо гарантованого постачання в Україну природного газу позитивно оцінили 41,4% опитаних (73,1% серед прихильників коаліції,

14,9% серед прихильників опозиції); відновлення вільних економічних зон – 42,7% (71,7% серед прихильників коаліції, 19,1% серед прихильників опозиції); встановлення субсидій на оплату комунальних послуг – 57,1% (78% серед прихильників коаліції, 41,5% серед прихильників опозиції); внесення змін до порядку отримання матеріальної допомоги у зв'язку із народженням дитини – 43,4% (61,7% серед прихильників коаліції, 32,7% – серед прихильників опозиції).

- Підвищення з 1 квітня розміру мінімальної заробітної плати до 420 гривень, а мінімальної пенсії до 410 гривень 16,6% опитаних сприймають як наочне свідчення турботи уряду про добробут громадян. Протилежної думки дотримуються 68,3% респондентів, які вважають це підвищення мізерним. Причому так думають, зокрема, й 47,6% прихильників владної коаліції, а серед прихильників опозиції цю думку поділяють 84,9% респондентів.

- Незважаючи на стійку тенденцію до зменшення частки громадян, тією чи іншою мірою схильних до участі в масових акціях протесту (наприклад, у листопаді 2000 р. вона становила 47,4%, у липні “революційного” 2004 р. – 36,9%, а в жовтні 2006 р. – вже лише 29%), ця частка залишається доволі значною ще й сьогодні – 29,3%, причому серед прихильників опозиції вона сягає 40%. З-поміж причин, які можуть спонукати їх до протестних дій, респонденти виділяють передусім соціально-економічні: невивплата зарплати, пенсії, стипендії – 40,6%; стрімке зростання цін – 31,4%; припинення водо-, тепло- та енергопостачання – 28,5%; підвищення плати за житло й транспорт – 27,1%. Такий “універсальний” мотив протестної активності, як порушення прав людини, який у 2004 р. висунувся було на перше місце, сьогодні посідає лише п'яту позицію (24,6%).

- Істотно менше респондентів серед причин участі в масових акціях протесту називають ексцеси політичного плану: узурпація влади В. Януковичем та його союзниками – 17,9%; фальсифікація результатів позачергових виборів до Верховної Ради – 17%; політика втягування України в НАТО – 16,5%; повернення до влади “помаранчевої команди” – 15,1%; введення В. Ющенком прямого президентського

правління чи, навпаки, зміщення його з посади – 10,5% та 9,9%, відповідно. Проте ці порівняно невеликі відсотки нікого не повинні вводити в оману. Треба пам'ятати, що за ними стоять мільйони наших співвітчизників. Так, можна підрахувати, що узурпація влади “біло-синіми” здатна вивести на вулиці 5,8 млн їхніх політичних супротивників, відповідно проти повернення до влади “помаранчевої команди” схильні протестувати 4,9 млн прихильників владної коаліції. На фальсифікацію результатів позачергових виборів до Верховної Ради могли б відповісти протестними діями загалом 6,1 млн осіб (серед прихильників владної коаліції – 2 млн; серед прихильників опозиції – 2,9 млн; серед тих, хто голосує за інші політичні сили, не має виражених політичних преференцій тощо – 1,2 млн).

- Сам же факт непроведення позачергових виборів у списку причин можливої участі громадян у протестних акціях посідає останнє місце. Протестувати з цього приводу загалом по вибірці ладні 7,1% опитаних, однак серед прихильників опозиційних сил їх кількість є вдвічі більшою – 14,1%.

ДЛЯ НОТАТОК
